

प्रारंभिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा सत्र 2023-24

कक्षा : आठवीं

समय : 3.15 घण्टे

विषय : संस्कृत

पूर्णांक 80

अंक

सभी प्रश्न करने अनिवार्य है:-

वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

1. लुब्धस्ययसः।

(अ) नश्यन्ति (ब) नश्यसी (स) नश्यति (द) नश्याम

2. रमन्ते देवता ।

(अ) अपि (ब) सदा (स) तत्र (द) खलु

3. अस्माकं देशे कति केंद्रशासितप्रदेशा सन्ति ?

(अ) पञ्च (ब) अष्ट (स) नव (द) सप्त

4. 'प्रकृतिः' इति पदस्य कोऽर्थः ।

(अ) प्रकारः (ब) प्रदेशः (स) स्वभावः (द) प्रसन्नः

5. 'भगिनी' इति पदस्य विलोमपदं किम् ?

(अ) माता (ब) पुत्री (स) पुत्रः (द) भ्राता

6. कोष्ठके दत्तानि संज्ञापदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत
- (क) सुस्वादुतोयाः प्रभवन्ति (नद्यः / नदी)
- (ख) सिंहपदपद्धतिः प्रविष्टा दृश्यते । (गुहाम् / गुहायां)
- (ग)वाणी न कदापि मे श्रुता । (बिलस्य / बिलेन)
- (घ) सः व्याघ्रं..... बहिः निरसारयत् । (जालेन / जालात्)

7. संधि पदस्य कुरुतः-

(अ) शुभाषितम् =+

(ब) स्वागतम् =+

8. मञ्जूषात् सर्वनामपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत

सः , वयम् , अहम् , आवाम्

(अ)विद्यालयं गच्छति ।

(ब)पुस्तकं पठामि ।

(स)गच्छामः ।

(द)भोजनं खादावः ।

9. मंजूषात अंकानां कृते पदानि चिनुत :-

त्रयोदशः, एकविंशः, त्रिंशः, द्वात्रिंशत

(अ) 30 (ब) 32

(स) 13 (द) 21

10. रेखांकितपदानी अधिकृत्य प्रश् निर्माण कुरुत -

(अ) इति मनसि जिज्ञासा उत्पद्यते।

(ब) एकदा सः वने जालं विस्तीर्य गृहं आगतवान्।

(स) अहम् जगति सदा दृश्य।

(द) अत्रैव निगुढो भूत्वा तिष्ठामि ।

11. प्रश्नानां उत्तराणि एकपदेन लिखत :-

(अ) सिंहस्य नाम किम् ?

(ब) केन सः मानवस्य आवश्यकता परिवर्तते?

(स) सततं किं करणीयम्?

(द) गज परिमाण कः धार्यति?

(य) दुःखं किं भवति?

12. प्रश्नानाम उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत:-

(अ) श्रृंगालः किं अचिन्तयत ?

(ब) दिष्टया का समागता?

- (स) का स्वदृढनिश्यात न विचलति?
(द) सर्वः किं समियते?

13. अधोलिखितगद्यांशान् पठित्वा एतदाधारित
प्रश्नानाम् उत्तराणि यथानिर्देशं लिखत -

हिमालयो नाम पर्वतः भारतदेशस्य उत्तरस्यां दिशि वर्तते ।
अस्य शिखरभागाः सदैव हिमाच्छादिताः सन्ति । अतएव ।
सः हिमस्य आलयः अर्थात् ' हिमालयः ' कथ्यते । सः
विश्वस्य समस्तेषु पर्वतेषु उन्नततमः । अत एव सः '
नगाधिराजः ' इत्यपि ज्ञायते । पर्वतोऽयं भगवतः शिवस्य । '
क्रीडास्थली , भगवत्याः पार्वत्याः उत्पत्तिस्थलमपि ,
विविधकिन्नर - गन्धर्व - साधु - सुरादीनां वसतिरपि ।
प्रश्नाः (क) उपर्युक्तगद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत ।
(ख) हिमालयः भारतस्य कस्यां दिशि वर्तते ?
(ग) हिमालयः कस्य क्रीडास्थली अस्ति ?
(घ) कः विश्वस्य समस्तेषु पर्वतेषु उन्नततमः ?
(ङ) ' नगाधिराजः ' कस्य अपर नाम ?
(च) हिमालयः पदस्य समासविग्रहः कः अस्ति ?

14. अपनी पाठ्यपुस्तक में से कोई दो श्लोक लिखिए जो
इस प्रश्न पत्र में नहीं आया हो।

15. अधोलिखित श्लोकस्य हिंदीभाष्यायाम व्याख्या
कुरुत

चिन्तनीया हि विपदाम् आदावेव प्रतिक्रियाः।
न कूपखनन युक्तं प्रदीप्ते वह्निना गृहे॥

अथवा

गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति,
ते निर्गुण प्राप्य दोषाः भवन्ति ।
नद्यः सुस्वादुतोयाः प्रभवन्ति ,
समुन्द्रमासाद्यपेयाः भवन्ति॥

16. निर्देशानुसारं क्रीयापद लिखत-

(अ) सेव् धातु लटलकार प्रथम पुरुष एकवचन ।

(ब) लभ धातु लटलकार उत्तम पुरुष एकवचन ।

17. निबन्ध- लेखनम् कुरुत (किसी एक पर)

(अ) भारतदेशः (ब) धेनोः महत्त्वम् (स) अनुशानम्

(द) उद्यनाम्

प्रश्न 18. रिक्तस्थानानि पूरयित्वा प्रार्थनापात्रम् लिखता-
(शिक्षणशुल्कात् , षट्सदस्याः , आर्थिक दशा ,
विद्युत्विभागे, जोधपुरम् , वेतनम् , सुरेशः)
सेवायाम् ,

श्रीमन्तः प्रधानाचार्यमहोदयाः
राजकीय उच्च माध्यमिक विद्यालयः ,
.....।

विषय : -शुल्कमुक्त्यर्थं प्रार्थनापात्रम् ।

महोदया : ,

सविनयं निवेदनम् , अस्ति यत् मम पिता
..... चतुर्थ श्रेणी कर्मचारी अस्ति । तस्य मासिकं
..... अल्पम् अस्ति । अस्माकं परिवारे
..... सन्ति । मम परिवारस्य
समीचीना नास्ति । मम पिता निर्धनताकारणात् मदीयं
शिक्षणशुल्कं दातुं न शक्नोति । मम अध्ययनस्य रुचिः
वर्तते ।

अतएव अस्ति यत् अध्ययने मम रुचिं विलोक्य
..... मुक्तिं प्रदास्यन्ति श्रीमन्तः इति ।

भवदाज्ञाकारी शिष्यः

.....
(अष्टमी कक्षा)

सधन्यवादम् ।

दिनांक : 8.3.20XX

19. मंजूषाया प्रदत्तशब्दाना सहायतया कथां पूरयित्वा लिखत

काकः , उपायं , उपरि , प्रस्तरखण्डान् , जलार्थं , पिबामि , बहुदूरं , जलं , घटं , सन्तोषः , स्वल्पम् पिबति , तृषितः

एकः अस्ति । सः बहु । सः भ्रमति । तदा ग्रीष्मकालः कुत्रापि नास्ति । काकः : गच्छति । तत्र सः एकं पश्यति । काकस्य अतीव भवति । किन्तु घटे एव जलम् अस्ति । जलं कथं ? इति काकः चिन्तयति । सः एकम् करोति । आनयति । घटे पूरयति । जलम् आगच्छति । काकः सन्तोषेण जलं । ततः गच्छति ।

20. चित्रं दृष्ट्वाम मंजूषातः पदम् चित्वा चत्वारि वाक्यानि लिखतः

वर्ण - विद्युत्स्तम्भः, राजमार्गम्, स्वस्य, पंकतौ, आवागमानस्य, रक्तवर्णः, हरितवर्णः

